

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1958

LJUBLJANA, V JULIJU 1958

ŠTEV. 6-7

Žnidaršič Franc:

Povračilo škode po lovu in škode po divjadi.

Zakon o lovu vsebuje v odst. drugem § 1. osnovno načelo, da je lovska pravica združena z zemljiško lastnino in da pripada zemljiškemu lastniku, toda lastnik zemljišča sme izvrševati to pravico in se z njo okoriščati samo po določbah tega (lovskega) zakona. V interesu umnega gospodarjenja in umnega ukoriščanja lova pa zakon o lovu dopušča lastniku zemljišča samostojno izvrševanje lovske pravice samo na takem lastnem zemljišču, na katerem mu je z upravnim aktom (odlokom) priznana pravica do izločenega lastnega lovišča. Na zemljiščih, na katerih ni priznana lastna lovska pravica, in tudi na nekaterih, v zakonu izčrpnost naštetih lastnih loviščih (§ 15.), pa se sme lovska pravica izvrševati samo na podlagi zakupnih pogodb, odobrenih po občnih upravnih oblastvih prve stopnje. Zaradi utesnitve te pravice priznava zakon o lovu zemljiškemu lastniku pravico do onega dela letne zakupnine, ki mu gre po površini njegovega zemljišča (§ 15.), in pravico do odškodnine za škodo, napravljeno na lovu (t. j. škodo, povzročeno pri izvrševanju lova), in za škodo, povzročeno po zaščiteni divjadi in divjih svinjah, ki mu jo je dolžan povrniti lovski upravičenec (§§ 50. in 51. zakona o lovu).

Katero škodo je dolžan poravnati lovski upravičenec?

Po določbah §§ 50. in 51. zakona o lovu mora lovski upravičenec poravnati zemljiškemu lastniku (zemljiškemu posestniku):

1. Škodo, katero stori z lovom on sam, njegovi čuvaji, pomočniki, sluge in njegovi lovski gostje, kakor tudi vso škodo, povzročeno po njihovih psih (škoda po lovu).

2. Praviloma vsako škodo, ki jo napravijo v njegovem lovišču zaščiteni divjad in divje svinje na zemljiščih in pridelkih, ki so na teh zemljiščih (škoda po divjadi).

Škoda po lovu. — Škodo, povzročeno po lovu in lovskih psih, mora lovski upravičenec poravnati, četudi je storjena slučajno, in

to po njem ali po njegovem lovskem osebju ali po njegovih lovskih gostih in njihovih psih.

Škoda po divjadi. — Zakon obvezuje lovskega upravičenca samo glede škode, ki jo napravi zaščiteni divjad (to je divjad, ki je taksativno-izčrpnno naštetu v I. razdelku § 2) in divje svinje na zemljiščih in na pridelkih, ki so na teh zemljiščih. Odvezuje pa zakon lovskega upravičenca od povračila škode po tej divjadi v vestnih, v zakonu izrečno navedenih primerih. To so:

1. Lovski upravičenec ne odgovarja za škodo, ki jo napravi divjad na dvoriščih, vrtovih in na drugih zemljiščih (na pr. po obzidanih pokopališčih, zagrajenih sadnih in gozdnih drevesnicah, itd.), ako so trajno tako dobro ograjena (n. pr. z zidovi, z žičnimi mrežami, plotovi), da ne more vanje priti dlakasta divjad drugje kakor skozi (odprta) vrata (§ 55. zakona o lovu).

2. Po določbah § 55.¹ sme lovski upravičenec z dovoljenjem občnega upravnega oblastva prve stopnje v svojem lovišču ograditi tuja zemljišča ali jih pred oškodovanjem po divjadi zaščititi na drug primeren način. V teh primerih lovski upravičenec ne odgovarja za škodo po divjadi, ako dokaže, da je oškodovanec (zemljiški lastnik — posestnik) sam nalašč ali malomarno povzročil škodo, navzlic očuvalnim ukrepom, izvršenim z dovoljenjem občnega upravnega oblastva prve stopnje.

3. Lovski upravičenec ni dolžan povrniti škode, ki jo napravi divjadi po sadovnjakih, hišnih vrtovih, drevesnicah in na posameznem mladem sadnem drevju, ako oškodovanec ni storil vsega, s čimer umen gospodar praviloma zavaruje take nasade (§ 56. zakona o lovu). V zakonu se vzgledno navajajo sledeči zavarovalni ukrepi: »Ograja vrtov in drevesnic v višini 2 metrov, beljenje, postavljenje plašil in ovitje sadnega drevja in debel s slamo najmanj 1.50 m visoko.« Ti ukrepi, nanašajoči se na vrsto divjadi, ki se odvrča, nudijo zadosten dokaz o pravilnem zavarovanju. Sicer so za presojo o pravilnem zavarovanju odločilni krajevni običaji zavarovanja.

V tej zvezi naj omenim, da je posestnik zemljišča upravičen poslužiti se vseh sredstev (ukrepov) za odvrnitev divjadi s svojega zemljišča, toda s tem ne sme napraviti škode zaščiteni divjadi (§ 54.).

4. Lovski upravičenec ni dolžan povrniti škode, ako oškodovanec ne vloži zahteve za povračilo škode pri pristojni občini v šestih mesecih od dneva nastanka škode in v 8 dneh, odkar je izvedel za škodo (§ 62.).

5. Škode, ki jo napravijo na zemljiščih divje svinje, ne povrne zakupnik lovišča vse v vsakem primeru (§ 51.). Za vso škodo odgovarja samo tedaj, ako se divje svinje zadržujejo stalno v njegovem lovišču. Če divje svinje prihajajo z drugih

¹ Kjer se omenja kratko zakon ali samo paragraf, je mišljen zakon o lovu, kjer lovska uredba, pa uredba dravske banovine k zakonu o lovu.

lovišč, odgovarja prizadeti lovski upravičenec za škodo, napravljeno po divjih svinjah, kakor sledi:

za vso škodo, ki znaša v času dveh mesecev na izvestnem zemljišču (to je na enem in istem zemljišču istega lastnika-posestnika; n. pr. na travniku, njivi, gozdu) do vključno 300 din;

če pa znaša škoda nad 300 din, jo plača samo polovico. Drugo polovico pa plačajo v sledečem vrstnem redu:

a) lovski upravičenec sosednjega lovišča, iz katerega so divje svinje prišle in v katerem so stalne;

b) sosednji lovski upravičenci, ako se ne da ugotoviti, v katerih njih loviščih so divje svinje stalne;

c) banovinski lovski sklad (§§ 83. in 84. zakona o lovu), kadar se ugotovi da tudi v teh loviščih navedenih pod b) niso stalne.

Solidarno — nerazdelno jamččenje za škodo po lovu in škodo po divjadi. — Kadar ima več oseb lovišče v zakupu, odgovarjajo vse osebe nerazdelno za povzročeno škodo (§ 52.). Oškodovanec zato lahko zahteva odškodnino od vseh ali od enega ali od nekaterih. Pravica izbora mu je neomejena. Ako mu plača eden oškodovanec samo delno odškodnino, sme zahtevati ostanek od ostalih zavezancev.

Škoda po medvedu. — Škoda, ki jo napravi medved v okrajih, koder je začasno zaščiten,² se povrne iz sredstev banovskega lovskega sklada.

Odškodninska razsodišča.

Razsojanje o povračilu škode po lovu in škode po divjadi spada v stvarno pristojnost posebnih (izrednih) odškodninskih razsodišč in rednih civilnih sodišč (§ 58.). Odškodninska razsodišča so stvarno pristojna razsojati samo o odškodninskih zahtevkih, oziroma o škodah, ki ne presegajo 1000 din. O zahtevkih nad to vsoto (1000 din) so izključno stvarno pristojna redna civilna sodišča. Odločanje o odškodninskih zahtevkih po povračilu škode po lovu in škode po divjadi je tedaj odtegnjeno občnim upravnim oblastvom. Le-ta so stvarno pristojna odločati samo o kritju stroškov postopanja, ki nastanejo po krivdi člana razsodišča (§ 72.) ter o pritožbah zoper odločbe odškodninskih razsodišč glede izreka o stroških (§ 73., odst. drugi).

Krajevno pristojno je ono odškodninsko razsodišče, v čigar območju leži lovišče, na katerem je bila povzročena škoda.

Osnovanje odškodninskih razsodišč. — Odškodninsko razsodišče se mora postaviti v vsaki občini in sestoji iz predsednika in dveh članov (§ 58.).

² Z naredbo bana dravske banovine o izpremembi lovopusta in zaščiti redke divjadi z dne 15. marca 1935. III/7 No. 1640/9 (Sl. l. z dne 16. marca 1935, št. 162/22), je medved vse leto in to do konca leta 1940. zaščiten v sledečih okrajih: Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljana.

Predsednika in njegovega namestnika postavlja po zaslišanju občine in banovinske zveze lovskih društev za tri leta občno upravno oblastvo prve stopnje. Postavi ga lahko za eno ali več občin. Za predsednika in namestnika se sme postaviti samo nepristranska, neoporečna (§ 28., toč. 2. do 8.³) in pismena oseba, ki pozna poljsko in gozdno gospodarstvo in lov. Predsednik in namestnik morata pri občnem upravnem oblastvu prve stopnje opraviti predpisano prisego, da bosta svojo službo vršila vestno in nepristransko (§ 59. zakona o lovu in čl. 50. lovske uredbe). Postavitev obeh se mora objaviti občini ter lastniku in zakupniku lovišča; občina mora objaviti njih postavitev na krajevno običajen način.

Namestnik namestuje predsednika, kadar je ta oviran izvrševati svojo funkcijo, ali kadar je izključen od poslovanja po predpisih § 15. z. u. p.⁴ Predsednika in namestnika mora občno upravno oblastvo izmenjati, ako ugotovi, da ne vršita vestno in nepristransko poverjene jima funkcije.

Člane razsodišča odredita vsak po enega lovski upravičenec in oškodovanec. Člana odrejata od primera do primera in to najkasneje do pričetka odškodninske razprave, ki jo odredi predsednik odškodninskega razsodišča. Lahko pa priobčita vsak svojega člana predsedniku odškodninskega razsodišča za več različnih razprav. Ako se lovski upravičenec ali oškodovanec ne udeležita po predsedniku o. r. odrejene razprave, morata svojima članoma vročiti veljavna pooblastila. Ako pa ena ali druga stranka opusti imenovanje člana, določi tega predsednik občine.

Pri zahtevi povračila škode, povzročene po medvedu na ozemljih, koder je zaščiten, je po razpisu kraljevske banske uprave dravske banovine III/7 No. 1508/5 z dne 4. junija 1936 k odškodninskim razpravam povabiti namesto lovskega upravičenca predstavnika pristojnega občnega upravnega oblastva prve stopnje. Ta zastopnik (predstavnik) je hkrati član odškodninskega razsodišča.

³ Podrobna razlaga tega paragrafa je v lovskem komentarju: »Šivic-Znidaršič, Zbirka lovskih predpisov z razlago«.

⁴ § 15. zakona o občnem upravnem postopku se glasi:

»Upravni organ je izključen poslovati v stvareh:

1. v katerih je stranka ali sam ali njega žena (mož), čeprav je zakon razvezan ali ločen, ali je stranka zaročenka (zaročenec) ali sorodnik po krvi v premi vrsti ali v stranski vrsti do četrtega kolena ali po zakonu (braku) do drugega kolena, čeprav zakona več ni;

2. v katerih je stranka njegov posinovitelj, pohčiteljica, posvojenec, rednik ali rejnec;

3. v katerih je stranka njemu ali njegovim otrokom krstni boter ali obratno;

4. v katerih je bil ali je še pooblaščenec, poslovodja, varuh ali skrbnik, varovanec ali oskrbovanec ali pa je bil v stvari za pričo ali za izvedenca;

5. v katerih je pooblaščenec oseba, s katero je po krvi soroden v premi vrsti, v stranski vrsti ali po zakonu (braku) do drugega kolena;

6. v katerih izpodnašajo drugi važni razlogi očitno njegovo popolno nepristranost;

7. v katerih je izdal v nižji stopnji odločbo, ki je v pritožbi.«

Predsednik oziroma njegov namestnik in člana razsodišča imajo pravico do odškodnine za izgubo časa in dejanske stroške (§ 59., odst. zadnji) in to po tarifi, ki je odrejena v čl. 51. lovske uredbe.⁵

Poslovanje odškodninskega razsodišča.

Postopek pred odškodninskim razsodiščem je urejen s predpisi §§ 60. in sled. zakona o lovu ter IX. poglavja lovske uredbe; subsidiarno pa je uporabljati predpise zakona o občnem upravnem postopku.

Odškodninsko razsodišče prične poslovati šele tedaj, ko prejme zadevne spise (prijavo o nastali škodi z zahtevkom po odškodnini) od predsednika občine.

Prijava škode. — Oškodovanec mora vložiti zahtevo — prijavo o povračilu škode pismeno ali ustno pri pristojni občini, to je pri oni občini, v kateri leži oškodovano zemljišče. Prijava,⁶ ki je takse prosta, mora biti čim točneje izpolnjena. Obsegati mora poleg osebnih podatkov oškodovanca zlasti nastopne podatke:

1. kdaj je oškodovanec zvedel za škodo,
2. kdaj je nastala škoda,
3. na katerem zemljišču je bila škoda povzročena,
4. po kakšni divjadi je nastala škoda,
5. višino zahtevane odškodnine,
6. zahtevo, da se škoda oceni.

⁵ čl. 51. lovske uredbe se glasi:

»Glede povračila odškodnine za izgubo časa in potne stroške članom razsodišča in drugih stroškov se določa naslednja tarifa:

1. Predsedniku ali njegovemu namestniku pripada dnevnic 60 din, članoma dnevnic 40 din. Čas za dnevnic se računa od ure odhoda od doma do ure povratka. Če je trajalo poslovanje nad 12 ur, pripada celotna dnevnic; če je trajalo manj kot 12 ur, pripada polovica dnevnic.

2. Za potovanje pripada predsedniku in članom razsodišča po 3 din za vsak kilometer. Kilometrina ne pripada, ako znaša potovanje samo 4 km ali manj. Za potovanje z železnico pripada povračilo za vozovnico 3. razreda, z avtobusom pa avtobusne tarife.

3. Eventualno pritegnjenemu zapisnikarju pripada nagrada dnevno 50 din in potnina 2 din za km z omejitvijo, ki velja za predsednika in člana razsodišča.

⁶ Pismena prijava se lahko odda tudi po pošti, toda samo priporočeno. Dan, ko se odda vloga za občino na pošto priporočeno, velja za dan predaje dotični občini (§ 64. z. u. p.). Če se prijava ne odda priporočeno po pošti, se sme zahtevati, da občina potrdi brez plačila kake takse prejem vloge (§§ 31. in 174. z. u. p.). Poudariti se mora, da je treba vse vloge nasloviti neposredno na pristojno občino (§ 10. z. u. p.). Če se take vloge pošiljajo drugim uradom (na pr. okrajnemu načelstvu, banski upravi, itd.) namesto pristojni občini neposredno, bo oškodovanec tvegal, da njegova vloga ne prispe v predpisanem osemdnevnom roku na pristojno mesto ter tako izgubil pravico do odškodnine.

(Dalje sledi.)

Dr. Skubic Štefan:

Gradbeno pravo.

(Nadaljevanje in konec.)

Razlastitev.

Za javno korist sme pristojno oblastvo zaseči privatno lastnino ali jo obremeniti s pravico služnosti proti pravični odškodnini. Razlastitev je po zakonitih predpisih dopustna zlasti:

1. za napravo ulic, trgov, jarkov, igrišč in pokopališč,
2. za javne zgradbe vobče,
3. za asanacijo naselja, n. pr. za napravo vodovodov, kanalizacije, elektrifikacije itd.,
4. za regulacijo naselja vobče.

Preden občina pošlje prošnjo za razlastitev pristojnemu oblastvu, t. j. banski upravi, mora poskusiti, da pridobi potrebno zemljišče ali pravice od lastnika pogodbeno. Ta poskus je obvezen in predpisan zato, ker dovede sporazum najprej do cilja. Razlašča se po določenih gradbenega zakona, oziroma po dotičnem deželnem stavbnem redu v zvezi s splošnimi predpisi o razlastitvah.

Pristojnost.

Z novim gradbenim zakonom je določena oblastvena pristojnost za izdajanje gradbenih in uporabnih dovoljenj za javne in privatne gradbe takole:

1. Mesta in trgi.

Gradbena in uporabna dovoljenja za gradbe v mestih in trgih, ki so naštetih v ministrski uredbi, Sl. l. 189/16 iz l. 1931., izdaja občina kot oblastvo po §§ 85 in 91 gradbenega zakona. Za javne in javni rabi namenjene gradbe v smislu § 87 gradbenega zakona sme občina izdati gradbeno dovoljenje, šele ko odobri načrt ali projekt gradbe ban, oziroma minister za gradbe.

2. Industrijska in rudarska naselja, kopališča in zdravilišča, klimatski in turistični kraji.

Za te kraje, našete v Sl. l. 45/8 iz leta 1937., izdaja gradbeno in uporabno dovoljenje za javne ali javni rabi namenjene gradbe ban, za vse privatne gradbe pa okrajni načelnik. Če pa je ta kraj naštet tudi med mesti in trgi v ministrski uredbi pod točko 1, je pristojno oblastvo občina v vsakem primeru.

Isto velja tudi za rudarske in industrijske kraje, med katere spada Trbovlje in Hrastnik. V sporu, ali je kak kraj smatrati za rudarsko ali industrijsko naselje ali ne, odloča banska uprava.

3. Vasi.

Gradbena in uporabna dovoljenja v vaseh, ki ne spadajo med kraje pod točko 2, izdaja oblastvo, ki ga določa dotični stavbni red, t. j. za privatne gradbe, za katere ni treba obrtne odobritve, občina. Za gradbe, ki se postavljajo ob stroških držav-

nega, banovinskega zaklada ali sklada (fonda) pod državnim nadzorstvom in za občinske gradbe, daje gradbena in uporabna dovoljenja okrajni načelnik.

V primerih, kjer je poleg gradbenega dovoljenja predpisana tudi odobritev po zakonu o obrtih, izdaja okrajni načelnik tudi dovoljenja po stavbnem redu.

Gradbeni odbor.

Novi gradbeni zakon predpisuje občinske gradbene odbore kot posvetovalne organe občine. Občina mora po § 108 gradb. zakona zaslúšati gradbeni odbor o vseh gradbenih vprašanjih, ki so predmet gradbenega zakona.

Člane gradbenega odbora in njih namestnike izvoli obč. odbor v začetku vsakega leta iz treh občanov, izmed katerih morata biti dva inženirja ali arhitekta, oziroma eden inženir in eden arhitekt ter eden zdravnik, po možnosti higienik.

Gradbeni odbor se mora osnovati v vseh občinah, za katere velja gradbeni zakon (§§ 106 in 127). Podrobnejša navodila o poslovnem področju gradbenega odbora so navedena v Splošnih navodilih za izdelavo uredbe o regulacijskem načrtu in gradbenega pravilnika Sl. l. 115/16 iz l. 1955. Po banovem pravilniku o gradbenih predpisih za sela v neposredni bližini mest in trgov, Sl. l. 482/67 iz l. 1955. in Sl. l. 138/21 iz leta 1958. morajo osnovati tudi v teh pravilnikih našete občine občinske gradbene odbore.

Kazenske določbe.

Prekrške zoper gradbeni zakon, oziroma deželne stavbne rede, ki so prepovedani posebej po kazenskem zakonu, kaznuje kazensko sodišče po tem zakonu.

Druge prekrške kaznuje pristojno okrajno načelstvo, oziroma mesto poglavarstvo. Za prekrške je odgovoren graditelj — podjetnik in gradbeni gospodar, ki je kaznivo dejanje zagrešil. V kazenski razsodbi se izreče tudi, da je stavbo porušiti, oziroma odstraniti ob stroških gradbenega gospodarja, oziroma krivca, kolikor je to potrebno zaradi stavbne ali nivelske črte. Kazen pa ne oprošča nikogar dolžnosti, odstraniti zoper predpise izvršeno zgradbo.

Novi gradbeni zakon določa samo denarno kazen do 10.000 dinarjev, oziroma plačilo petkratne takse za odobritev ali uporabno dovoljenje, deželni stavbni redi pa predpisujejo denarno kazen, in če globa ni izterljiva, tudi zaporno kazen. Stroški za oblastveno poslovanje zaradi prekrškov gradbenih predpisov, zadenejo vedno tistega, ki je za krivega spoznan. Denarne kazni se stekajo po gradbenem zakonu v občinski regulacijski fond, po stavbnih redih pa v občinski ubožni zaklad.

Gradbene takse.

Po čl. 44 taksnega zakona morajo vsa državna in samoupravna oblastva ter njih uslužbenci pri svojem službenem

poslovanju paziti na to, da je predpisana taksa pravilno ugotovljena in plačana. Za nerednosti in pogreške se ne more noben uslužbenec opravičevati, marveč se kaznuje po čl. 55 in 56 zakona o taksah s plačilom trikratne manjkajoče takse — v ponovnem primeru in za posebno malomarnost tudi z dvajsetkratnim zneskom nepobrane takse. V selskih občinah se obsodita na plačilo taksne kazni občinski tajnik nerazdelno s predsednikom občine.

Poleg državne takse sme pobirati občina tudi občinsko gradbeno takso, če to odobri minister za finance in za gradbe v smislu čl. 105 gradbenega zakona. Te takse se dovoljujejo samo mestom in trgom, za katere velja I. del gradbenega zakona in za sela v njih neposredni bližini, ki jih določi ban s pravilnikom. Za pobiranje občinskih gradbenih taks morajo občine predpisati posebne pravilnike po navodilih, objavljenih v Službenem listu 505/48 iz leta 1955. Te pravilnike predlaga v treh izvodih banski upravi z overjenim prepisom odborovega sklepa o sprejetju taksnega pravilnika, s potrdilom o razglasitvi sklepa ter z obrazloženim poročilom o občinskih gradbenih taksah.

Za izvajanje regulacije v mestih in trgih morajo ustanoviti občine tudi regulacijski fond. Za upravljanje tega fonda morajo občine predpisati občinski pravilnik po obrazcu v Sl. l. 70/10 iz leta 1958. in ga predložiti v dvojnem izvodu banski upravi v odobritev.

Za katere posle, v kakšni višini in kako je pobirati državne gradbene takse, je pojasnila banska uprava v »Službenem listu« 516/46 iz leta 1956. To pojasnilo je pred objavo pregledal in odobril pristojni organ finančne direkcije v Ljubljani, ki revidira taksno poslovanje pri javnih uradih, zaradi česar je popolnoma varen in zanesljiv vodnik v kočljivih taksnih zadevah. Z ozirom na zvišanje taksnih postavk v finančnem zakonu za leto 1957/58, Sl. l. 210/51 iz leta 1957., se pobirajo gradbene takse po temle pregledu:

I. Gradbeno dovoljenje.

Vloga din 10 po t. p. 1,

priloga din 4 po t. p. 2,

odločba o gradb. dovoljenju din 20 po t. p. 5 taksn. zakona.

Ta taksa se pobira za vse gradbe, za katere ni predpisana še posebna taksa.

Razen gornje takse se plačuje še naslednja taksa:

a) za privatne zgradbe pridobitnega značaja in za zgradbe z več kot enim nadstropjem:

1. po proračunski vsoti taksa 0,5%, 1%, 1,50% v gotovini po t. p. 259 a),

2. taksa 50 din po t. p. 259/1 v taksni znamki;

b) za občinske zgradbe pridobitnega značaja ter

c) privatne zgradbe za javno rabo:

1. od kub. metra prostornine din 0,50 za nove gradbe po

- t. p. 259/4, za preureditve po 0,25 din po t. p. 259/5 taksn. zakona.
2. po proračunski vsoti taksa 0,5%, 1%, 1,50% v gotovini po t. p. 259 a) taksnega zakona.

II. Prijava gradnje.

Taksa po t. p. 1 taksnega zakona din 10.

III. Uporabno dovoljenje.

1. Za vlogo, prilogo in odločbo taksa kot pod I., in
2. za tehnični pregled dovršene zgradbe din 50 po t. p. 262 taksnega zakona.

Prostornino in proračunsko vrednost zgradbe mora ugotoviti komisija o priliki lokalnega ogleda in obravnave za proučitev pogojev glede gradbenega dovoljenja, izračunati zakonito takso ter zabeležiti v komisijskem zapisniku. Manjkajoča taksa naj se pobere takoj pri komisijskem ogledu. Taksa se pobira deloma v kolkih, deloma v gotovini, kakor je pač določeno s tarifnimi predpisi. Taksa v kolkih se uniči na spisu, oziroma na odločbi za stranko, gotovinska taksa pa se odvede pristojni davčni upravi.

Za pravilno odmero gradbene takse je treba dobro razlikovati od drugih zgradb javne in javni rabi namenjene privatne zgradbe, t. j. zgradbe, ki so vsakomur brez razlike in vsak čas prosto dostopne v mejah zakonitih predpisov. Katere privatne zgradbe je smatrati za javni rabi namenjene gradbe, določa čl. 72. gradbenega pravilnika, Sl. l. 115/16 l. 1933. takole:

Kot zasebne javni rabi namenjene gradbe se smatrajo naslednje: kavarne, pivnice in restavracije, dvorane za predstave, plese in druge zabave, sportna igrišča, sokolska in druga slična vežbališča, zasebne bolnišnice, šole, vežbalnice, izložbeni paviljoni in sploh zgradbe, v katerih se istočasno zadržuje večje število oseb za daljši ali krajši čas. Te zgradbe morejo biti kot samostalne namenjene izključno javni rabi, smejo pa biti tudi v neposredni zvezi z drugimi oddelki, ki niso namenjeni javnosti.

Obrtne delavnice in obratovalnice v tovarnah niso vsakomur svobodno dostopne, zaradi česar se ne smatrajo za javni rabi namenjene zgradbe.

Pregled občinskega gospodarstva za leto 1937/38.

V naslednji tabeli prinašamo statističen pregled občinskega gospodarstva za l. 1937/1938, posnet iz obč. proračunov za omenjeno leto. S številčnimi podatki, zbranimi po okrajih, naj ta pregled nazorno pokaže, kako so naše občine v letu 1937/1938 gospodarile, kako porazdelile dohodke in izdatke, kakšna je bila davčna moč

prebivalstva in kakšne njegove skupne dajatve za občino, dalje, koliko svojih dohodkov črpajo občine iz direktnih davkov (doklad na državne neposredne davke) in koliko iz indirektnih (trošarin in taks), na drugi strani pa, koliko izdajajo za režijo in koliko za posamezne grane občinske uprave, izvršujoč svoje gospodarske, kulturne in socialne naloge. Mestne občine smo izločili in jih na koncu pregleda posebej navedli; s svojo visoko davčno osnovo in s posebnimi dohodki, ki jih podeželske občine nimajo, bi namreč nekatere seštevke in odstotke bistveno premaknile in napravile statistiko, odnosno sklepe iz nje neresnične.

Sledi naj nekaj kratkih pojasnil.

Predvsem je iz tabelaričnega pregleda razvidna o b r e m e n i t e v davkoplačevalcev v posameznih okrajih z občinskimi davščinami, to je z dokladami, trošarinami in taksami, in sicer v povprečnih odstotkih doklad in v iznosu davščin po okrajih. Zmerno obremenitev z dokladami od 50 do 100 % ima 17 okrajev, večjo obremenitev od 80 do 100 % pa izkazuje 8 okrajev. Najnižje doklade so v radovljiškem okraju, kjer je visoko razvit tujski promet, ki daje občinam izdatne dohodke in razbremenjuje občinski proračun. Najbolj obremenjen pa je laški okraj, v katerem je največ industrijskih občin, ki vse ječe pod težo socialnih dajatev. Že iz tega pregleda je razumljiva težnja teh občin po posebnih industrijskih trošarinah, ki bi naj vsaj nekoliko razbremenile srednjega davkoplačevalca.

Od skupnih proračunskih potrebščin v vsej banovini v znesku 78.891.058 din je krito z občinskimi dokladami 45 %, s trošarinami 25 %, s taksami 1 %, z drugimi dohodki (to so lastni dohodki podjetij, podpore in nepobrane doklade) pa 29 %. Visok odstotek drugih dohodkov bi bil razveseljiv, če ne bi bilo v njem nad $\frac{3}{4}$ nepobranih doklad, ki jih vnašajo občine med dohodke, čeprav večkrat vedo, da ti dohodki ne bodo v celoti pobrani. Temu dohodku odgovarja izdatek pod naslovom »dolgovi«, kjer so mišljene v veliki večini pasivne obveznosti občin iz prejšnjih let. Ker davkoplačevalci še vedno ne plačujejo svojih davčnih zastankov v celoti, zato je posledica tega ta, da ostanejo tudi pasivne obveznosti iz leta v leto neporavnane.

Zanimiv je pregled i z d a t k o v za posamezne stroke občinske uprave po odstotkih. Relativno največji odstotek izkazujejo osebni izdatki, približno četrtino vseh proračunskih potrebščin. Če pogledamo statistiko državnega ali banovinskega proračuna, pa tudi občinskih proračunov v ostalih banovinah, vidimo, da znašajo osebni izdatki večkrat 50 % in še več celotnega proračuna.* Iz tega sledi, da plače občinskih uslužbencev v Sloveniji ne dosegajo plač ostalih javnih uradnikov.

Takoj za plačami uslužbencev pridejo občinski dolgovi in pasivne obveznosti. V proračunih za leto 1958/1959 je opaziti, da so začele občine svoje dolgove kriti že z rednimi proračunskimi do-

* Glej »Samoupravo« št. 3, stran 65 iz leta 1957.

hodki in ne več toliko z nepobranimi dokladi. To dejstvo bo imelo to ugodno posledico, da se bodo dolgovi začeli počasi odplačevati in s tem tudi nižati v občinskih proračunih. Opazili pa bomo pri pregledu proračunov za leto 1958/1959, da se je povprečje doklad v posameznih okrajih zaradi tega dvignilo.

Enak odstotek izkazujejo izdatki za prosveto (šole), gradbeno stroko (ceste, mostovi, občinske zgradbe) in ubožno skrbstvo. Med izdatki za prosveto so šolski prispevki ljudskim šolam, meščanskim šolam in podpore prosvetnim in kulturnim društvom. Prispevki ljudskim šolam, kakor jih izkazujejo proračuni A, znašajo 7.552.024 din. Razen tega zneska pa so morali davkoplačevalci seveda kriti tudi ostale šolske prispevke, ki jih je prevzela banovina v svoj proračun v znesku 14.581.427 din in ki so se krili s posebno 26 % no šolsko doklado.

Med rezervnimi krediti so upoštevani tudi še različni nepričakovani izdatki; zato znaša povprečje tega izdatka 5 %, dočim po določenih čl. 16 pravilnika o finančnem poslovanju v občinah rezervni krediti ne smejo presežati 2 % stvarnih potrebščin.

Povprečje skupnih proračunov za vso banovino se seveda ne krije s povprečjem v posameznih okrajih. Tukaj ni prostora, da bi se vsi proračunski dohodki in izdatki v okrajih primerjali med seboj. To lahko storiijo občine same, če jih zanima, koliko odstotkov raznih dohodkov in izdatkov ima njihov okraj v primeri s povprečjem banovine.

Tabelaričnemu pregledu dodane štiri mestne občine se z ozirom na drugačno potrebo mest ne morejo primerjati s povprečjem podeželskih občin. Mestne občine imajo večja pridobitna podjetja z znatnimi dohodki, razne v podeželju neznane davščine — Ljubljana na primer ima 24 vrst občinskih davščin — in pa precej drugačen način gospodarstva.

S tabele si more čitatelj napraviti mnogo zaključkov, s katere strani jo pač pogleda. Na tem mestu ne moremo o vsem razpravljati. Čim bodo od občin predloženi in od banske uprave odobreni vsi občinski proračuni za letošnje leto, bomo objavili enako statistiko tudi za proračunsko leto 1958/1959, s čemer bo mogoča primerjava za zadnji dve leti.

Dohodki občin razveseljivo rastejo. Vse kaže, da bo to naraščanje trajalo še dalj časa. Šanacije iz širših sredstev sta potrebni v vsej banovini samo še dve občini. Dohodki iz občinskih trošarin so v prvih petih mesecih letošnjega leta znašali za en in pol milijona dinarjev več nego v istih mesecih lanskega leta, kar je pripisati v prvi vrsti uvedbi kontrole nad prometom z alkoholnimi pijačami, v ostalem pa boljšanju splošnega gospodarskega položaja. Tako upamo, da bo občinsko gospodarstvo kmalu tudi v onih občinah, kjer je hiralo, ozdravljeno in normalizirano.

Tek. št.	Okraj	Število prebivalcev	Davčna osnova	% doklade	Iznos proračunov	Dohodki iz				Osebnizdatki
						doklad	trošarine	taks	drugih virov	
1	Brežice . . .	39.412	1,458.024	93	2,996.844	1,255.940	313.471	185.719	1,241.714	643.416
2	Celje	50.940	2,178.360	80	3,138.611	1,661.445	819.291	160.413	497.462	709.554
3	Črnomelj . . .	27.756	824.838	94	1,562.609	753.250	268.347	156.559	384.453	489.801
4	Dravograd . . .	34.599	1,407.308	83	3,387.575	1,163.875	663.671	93.738	1,466.291	608.111
5	Gornji grad . .	17.770	684.253	62	857.872	396.393	307.437	33.974	120.018	222.028
6	Kamnik	39.607	1,583.077	65	2,723.947	1,011.766	743.510	127.313	841.358	569.607
7	Kočevje	39.291	1,332.020	79	3,693.963	1,104.944	1,091.108	258.482	1,239.429	763.106
8	Konjice	21.996	713.162	91	1,365.452	644.151	253.356	41.895	426.050	304.580
9	Kranj	39.494	4,339.672	63	5,048.907	1,885.755	1,121.952	405.455	1,635.745	817.431
10	Krško	46.082	1,719.070	87	2,805.678	1,358.676	390.579	96.687	959.736	564.962
11	Laško	36.358	2,389.113	101	6,154.958	2,550.856	2,544.351	233.765	825.986	1,196.052
12	Lendava	38.053	1,904.852	51	1,654.075	833.460	167.767	105.370	547.478	462.622
13	Litija	42.535	1,402.822	84	3,448.479	1,263.670	1,365.856	134.255	684.698	570.255
14	Ljubljana . . .	64.981	2,929.958	62	4,277.857	1,946.456	1,323.555	163.503	844.343	815.956
15	Ljutomer	41.528	1,867.537	59	2,501.421	1,240.951	442.319	76.859	741.292	495.945
16	Logatec	28.230	932.388	75	2,107.919	736.518	980.387	55.400	335.614	463.897
17	Maribor d. br.	60.484	3,294.268	57	4,778.730	1,871.103	1,277.384	162.837	1,467.406	884.854
18	„ l. br.	56.985	3,429.617	54	3,226.751	1,844.380	571.986	138.704	671.681	643.368
19	Murska Sobota	52.634	1,995.817	60	3,678.362	1,214.543	522.872	192.195	1,748.752	621.320
20	Novo mesto . .	54.545	1,590.610	80	3,372.960	1,287.891	790.625	582.423	712.021	688.409
21	Ptuj	70.190	2,892.482	63	3,106.958	1,833.507	282.240	105.565	885.646	651.298
22	Radovljica . .	39.172	3,886.640	50	6,532.967	1,958.858	1,876.414	760.831	1,936.864	1,129.376
23	Slov. Gradec . .	29.112	1,461.516	74	2,502.021	1,079.354	524.673	111.009	786.985	457.601
24	Škofja Loka . .	23.748	844.328	96	1,827.612	890.294	362.883	53.254	521.181	318.391
25	Šmarje pri J.	44.172	1,519.467	79	2,138.510	1,187.260	352.949	116.537	481.764	495.515
Skupaj		1,039.674	48,581.499	73	78,891.083	32,975.296	19,359.033	4,552.742	22,003.967	15,587.456
Mestna občina					v odstotkih	45%	25%	1%	29%	22%
1	Celje	17.154	3,510.000	55	14,997.663	1,930.500	6,899.541	1,195.000	6,907.846 3,064.776	3,037.461
2	Ljubljana . . .	79.056	14,066.440	60	99,029.377	8,439.864	24,135.000	20,354.416	34,560.090 11,540.007	20,995.480
3	Maribor	33.131	7,056.348	40	56,866.550	2,714.420	2,380.000	11,465.000	32,968.470 7,338.665	6,421.970
4	Ptuj	7.156	1,064.703	50	3,128.552	532.351	373.235	1,010.300	623.600 589.066	611.370

Upravni stroški	Javna varnost	Prosveta	Dolgovi	Gradbe	Kmetijstvo	Zdravje	Ubožno skrbstvo	Trgovina, obrt in turizem	Obč. gospodarstvo	Rezervni krediti
221.923	105.087	274.926	692.114	199.892	44.022	12.800	294.709	29.340	404.457	74.158
285.416	112.720	373.936	324.574	343.600	95.775	14.740	647.988	70.262	93.290	66.950
162.827	90.558	188.186	255.343	108.600	25.548	21.450	98.980	9.900	77.799	33.617
197.618	97.557	293.542	740.407	687.777	66.562	39.500	409.613	15.750	150.592	80.316
87.138	49.614	90.444	119.280	68.505	36.852	11.890	112.100	6.950	23.713	29.358
166.364	128.975	380.612	597.206	220.100	48.900	74.310	375.395	32.300	33.013	97.165
255.968	144.914	370.455	1,043.409	254.500	52.231	34.118	305.763	29.080	233.814	206.605
111.021	40.245	94.742	328.546	70.750	27.562	7.800	254.793	2.500	90.338	32.575
291.910	204.930	444.619	912.195	1,085.705	79.168	98.180	647.005	130.820	211.815	125.129
212.505	80.592	207.890	815.981	194.050	77.080	37.150	299.833	22.230	147.953	145.452
289.276	198.276	856.221	1,185.581	405.675	103.774	291.900	1,065.294	107.592	407.038	48.279
193.307	138.692	163.499	116.615	197.650	90.813	22.400	106.350	19.100	104.541	38.486
208.060	103.181	591.706	710.077	373.470	64.548	47.800	532.751	19.804	60.312	166.415
270.304	142.954	822.244	719.139	559.492	108.581	35.790	656.770	20.650	39.044	86.933
201.583	95.896	299.882	311.508	223.170	91.861	11.027	227.726	16.337	418.859	107.626
175.182	109.071	171.867	420.522	177.758	56.004	30.500	318.670	11.100	86.921	86.427
295.267	210.152	874.268	867.320	544.700	133.488	14.750	597.681	22.730	226.051	107.469
254.507	68.574	295.200	373.247	794.359	156.821	16.600	499.078	4.400	36.110	84.487
250.155	213.699	503.034	558.084	673.822	110.717	15.215	71.270	19.300	566.464	75.282
285.712	103.384	422.049	703.702	551.885	46.946	28.510	243.937	53.129	156.542	88.755
341.627	104.629	276.453	595.784	333.460	197.536	23.930	430.611	26.000	58.250	67.380
376.741	434.903	580.958	860.223	1,144.614	94.674	104.575	588.845	259.094	204.216	754.748
133.721	60.060	202.924	879.532	206.542	44.850	28.600	237.152	28.399	191.429	31.241
95.709	93.730	590.894	219.740	102.100	20.734	22.125	277.710	16.710	44.510	25.259
196.516	80.288	195.861	379.297	200.556	81.096	18.330	339.074	6.100	91.344	54.533
5,560.387	3,212.881	9,566.412	14,729.426	9,722.838	1,955.943	1,063.990	9,639.098	979.577	4,158.415	2,714.615
7%	4%	12%	19%	12%	2%	1%	12%	1%	5%	3%
348.794	336.134	659.109	2,065.453	1,012.825	21.000	150.300	716.930	67.400	554.430	5,997.827 30.000
3,178.262	1,701.550	1,659.107	11,246.422	9,733.770	—	1,384.950	6,120.230	400.150	4,640.086	31,073.373 6,895.927
1,577.200	1,006.790	1,605.580	8,099.050	2,319.900	—	2,053.500	2,908.270	221.000	—	30,442.290 210.000
101.300	140.600	308.832	360.000	198.000	—	8.440	318.800	70.000	284.050	552.660 174.500

A. J.: Občinsko pisarniško poslovanje.

(Nadaljevanje.)

X.

Občinski arhiv.

Naloga arhiva je, da čuva stare spise in k njim spadajoče pomožne knjige, vodi in spravlja razne evidenčne katastre (pasji kataster), statistike (kmetijske) ter ostale uradne arhivalije.

Arhiv mora biti pregledno urejen in spravljen na stalnem, nalašč za to prirejenem prostoru, ki mora biti suh in dobro zaprt. Najbolje je zato določiti posebno sobo ali kak drug zaprt prostor, kjer so na razpolago omare in stelažc, kamor se vlagajo zvezani letni svežnji »ad acta« spisov, izrabljeni opravljeni zapisniki z indeksi, izkazi živinskih potnih listov, ogledni listi, živinski potni listi, izkazi izdanih domovnic, poselskih knjžic, npravstvenih izpričeval, stari zakoniki itd.

Za rešene spise tekočega poslovnega leta je določiti stalen prostor ali mapo v občinski pisarni. Manjše občine, v katerih je občinski tajnik edina pisarniška moč, naj bi vse rešene spise, izvzemši okrožnice, vlagale med »a. a.« spise, ker je tako na najbolj enostaven način urejena evidenca rešenih spisov in je izključeno, da bi se kak spis založil v kako tujo mapo ali v kako drugo zbirko. Rešene spise, ki morajo biti vsi podpisani od župana in tajnika in izknjiženi v opravljenem zapisniku, je vlagati, vse na isti način zložene, na stalni prostor, urejene po zaporednih tekočih številkah. Vsak spis naj bo preganjen čez polovico po dolgem, da se ne zamešajo priloge, lastno opravilno številko je z barvnim svinčnikom napisati v desnem oglu spodaj, vedno na istem mestu, da se lahko vsaka opravilna številka takoj najde. Rešeni in po tek. številkah urejeni spisi naj se hranijo v svežnjih po 500 opravljenih številk skupaj z napisom letnice, n. pr. 500—1000 leta 1958. V takem svežnju po navadi ni 500 spisov, ker manjkajo vsi »izv«, »o«, »blg« spisi. V občinah, ki imajo stalne služitelje, je tem naročiti, da imajo na skrbi, da bodo spisi, vloženi med a. a. spise, vedno urejeni po tek. številkah.

Če se kak spis dvigne iz a. a. spisov, se mora po odrabi vložiti nazaj na isto mesto. V tem primeru je pustiti na mestu, kjer je bil do sedaj spis, prazen papir s potrdilom, kdo je spis dvignil in zakaj. Po zopetni vložitvi spisa je ta papir odstraniti.

Če se a. a. spis priključi kot predpis kakemu novemu spisu, je to zabeležiti v opravljenem zapisniku v razpredelku »registraturno znamenje« in je poleg znaka »a. a.« napisati opravilno številko in letnico novega spisa, h kateremu se spis priključi. Ta zabeležba se ne sme nikdar opustiti, ker spisa drugače ni mogoče več najti.

Del arhiva je tudi tako zvana registratura, t. j. zbirka rešenih spisov, ki so urejeni po posebnem registraturnem načrtu.

Registratura obstoji iz več ovojnih map, kamor se vlagajo bolj važni spisi, ki se večkrat rabijo in ki se morajo večkrat poiskati med rešenimi spisi. Manjše občine take registrature ne rabijo in vlagajo vse rešene spise, kakor rečeno, med a. a. spise, večjim občinam pa se priporoča, da si uredijo registraturo.

Spise je prazdeliti na bolj važne skupine in jih po teh skupinah vlagati v mape, katere je označiti s posebnimi znaki, n. pr. z velikimi črkami ali z rimskimi številkami. Take skupine so:

1. »O. g.« Zbirka načelno važnih odredb, ki sestoji iz normativnih okrožnic in razpisov banske uprave in okrajnega načelstva. Glede vodstva te zbirke je kralj. banska uprava izdala okrožnico II. No. 2127/1 z dne 23. II. 1934, s katero je bilo odrejeno, da so občine dolžne voditi to zbirko. Zbirko je urediti po geslicah. Vse okrožnice z isto geslico je vložiti v ovojno polo in je na zunanji strani te ovojne pole napisati naziv geslice in tekoče številke posameznih okrožnic. N. pr. pod geslico »Blagajniški posli« je do sedaj že izšlo 15 normativnih okrožnic. Vseh teh 15 okrožnic mora biti vloženi v skupni ovojni poli z napisom: »Blagajniški posli«. Do sedaj je že izšlo nad 30 različnih geslic in bi morala imeti vsaka občina nad 30 ovojnih pol z napisi posameznih geslic. Vse ovojne pole pa je vložiti v skupno mapo z napisom: »Zbirka načelno važnih odredb«. Vse okrožnice, ki so vložene v to zbirko, se označijo v opravljenem zapisniku v razpredelku »registraturno znamenje« z znakom »Og«. Da je posamezne geslice lažje najti, je vse ovojne pole urediti po abecedi in jih označiti s tekočimi številkami in po teh tekočih številkah je setsaviti abecedno kazalo geslic, ki ga je prilepiti na prvo stran skupne ovojne mape. Vestnost občinskega tajnika se na zunaj kaže tudi v tem, da ima vsak čas urejeno zbirko načelno važnih odredb.

2. »A« Proračunski spisi. V to mapo pridejo vsi važnejši spisi, ki se nanašajo na občinski proračun, n. pr. proračunska okrožnica, koncept proračuna, tiskovine, šolski proračuni, odobreni naknadni in izredni krediti itd.

3. »B« Obračuni. V to mapo se vlagajo vsi letni obračuni, razrešnice krajevne kontrole itd.

4. »I« Občinski inventar. Ta mapa naj obsega glavno inventarno knjigo, odobritvene odloke prodaje občinskih nepremičnin in najetih posojil, podjetja, ustanove, najeminske in prevzemne zapisnike itd.

5. »C« Občinske ceste.

6. »D« Domovinstvo.

7. »U« Ubožno skrbstvo.

8. »V« Vojaške zadeve itd.

Registraturni načrt si lahko sestavi vsaka občina po svojih potrebah. Načrt naj bo obešen na vidnem mestu, da so izknjižbe v opravljenem zapisniku vedno točno izvršene po registraturnem načrtu. Površnost v izknjiževanju in zamenjava registraturnih

znamenj se vedno zelo maščuje. Tajnik, ki ne misli voditi registrature z vso natančnostjo, stori bolje, da je sploh ne uvaja.

V posameznih mapah se hranijo spisi za več poslovnih let in se ne vlagajo vsako leto v arhiv, kakor »a. a.« spisi. Vse registraturne mape se izpraznijo n. pr. vsakih 5 let, v večjih občinah vsaka tri leta, in se spisi posameznih map zvežejo v svežnje, na katere se napiše registraturni znak in letnica. Svežnji se vložijo v arhiv na prostor, ki je vidno označen z napisom registraturnega znaka.

XI.

Službeni listi.

Kralj. banska uprava dravske banovine izdaja vse zakone, uredbe in pravilnike, ki so razglašeni v Službenih Novinah, v lastnem »Službenem listu«. Vsaka občina mora biti naročena na Službeni list.

Občinski tajnik je odgovoren za to, da se posamezne številke zbirajo in hranijo v občinski pisarni in da se ne porazgube. Posamezne številke se ne smejo izposojati in odnašati iz občinske pisarne in tudi ne prilagati spisom. Ob koncu leta se mora dati Službeni list vezati in vnesti v inventarno knjigo v poglavje: Uradna knjižnica. Naj ne bo občine, ki bi ne imela vezanih Službenih listov.

Za vsako občino je potreben tudi strokovni list »Samo-uprava«, ki ga izdaja županska zveza in ki prinaša v poljudni obliki razlago raznih zakonskih določil in odgovore na vprašanje glede občinskih potreb. Tudi ta list naj bi bil vezan, ker so v njem članki trajne vrednosti.

Večkrat se morajo v rešitvah citirati zakoni in uredbe, na katere se opira rešitev. Citira se Službeni list tako, da se označi letnica in tekoča številka uredbe in kosa. Zakon o občinah se n. pr. citira takole: »Službeni list« z dne 29. aprila 1935, št. 229/35.

(Dalje sledi.)

Iz upravnega sodstva

Pritožbe pravnih oseb (družb) proti sklepom občne narave. Občinsko članstvo pravnih oseb.

Občina N. je sklenila, da najame večje posojilo za elektrifikacijske namene. Proti sklepu se je pritožila industrijska d. d. »Novobor«; pritožbo pa je sresko načelstvo zavrnilo kot nedopustno, ker da je navedeni sklep občne narave, proti takim sklepom pa se more pritožiti le član občine (§ 135 odst. 4 zakona o občinah). Član občine more biti le fizična oseba, to pa navedena delniška družba ni.

Proti tej odločbi je vložila d. d. »Novobor« v zakonitem roku tožbo na upravno sodišče. V tožbi navaja, da ima določilo § 135 z. o. res v mislih le fizične osebe, da pa je upoštevati, da ostane po § 141 z. o. po prejšnjih

predpisih pridobljeno članstvo še nadalje v veljavi. Tak prejšnji predpis je tudi biv. občinski red za Kranjsko, ki šteje v § 6 med občane med drugimi vsakogar, ki ima v občini kakršnekoli nepremičnine, obrt ali pridobitno podjetje, od katerih plačuje davke. Med take občane pa je naravno šteti tudi juridične osebe. Iz določil zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih ter zakona o upravnem postopku izhaja, da gredo juridičnim osebam iste pravice kakor fizičnim. Pri teh določilih je imel zakonodajalec pred očmi to, da predstavlja juridična oseba družbo več fizičnih oseb in da zato ne more imeti nič manj pravic kakor ena fizična oseba zase. Čim pa ima fizična oseba pravico do pritožbe, jo more tembolj imeti združenje več fizičnih oseb. To velja tudi za pritožbeno pravico proti sklepom občinskega odbora, zato sresko načelstvo tožiteljicne tožbe ne bi smelo zavrniti in naj se njegova odločba razveljavi s tem, da se izreče, da je sresko načelstvo dolžno njeno pritožbo proti sklepu občinskega odbora meritorno obravnavati.

Upravno sodišče je z razsodbo z dne 5. novembra 1937 št. A 117/37 tožbo kot neutemeljeno zavrnilo. Zavrnitev utemeljuje nastopno:

Po § 141 zakona o občinah je ostalo po prejšnjih predpisih pridobljeno članstvo občine (domovinstvo, pristojnost) v veljavi kot članstvo občine, dokler se ne pridobi drugo po določenih zakona o občinah. Pred tem zakonom pa se je pridobivalo članstvo i. t. d. na področju občine N. le po določenih zakona od 5. decembra 1865 avstrij. drž. zak. št. 105 in zakona od 5. decembra 1896 avstr. drž. zak. št. 222, ki sta zopet priznavala domovinstvo oziroma pristojnost, pridobljeno po starejših predpisih. Po vseh teh predpisih je bilo mogoče pridobiti domovinstvo (pristojnost) samo fizičnim osebam. Možnost pridobitve teh pravic po pravnih osebah se v njih sploh ne omenja, to pa je povsem razumljivo, ker obsega domovinska pravica predvsem pravico do nemotenega bivanja na občinskem področju in na preskrbo s strani občine za primer obubožanja in ker se je po teh predpisih domovinska pravica pridobivala po rojstvu, po možitvi, po izrecnem sprejemu in po pridobitvi javnega urada, vse to pa pri pravnih osebah ni mogoče. Tudi po starejših predpisih tedaj pravne osebe niso mogle dobiti domovinstva (pristojnosti), zato ga tudi po § 141 z. o. niso mogle obdržati, ko je dobil zakon o občinah obvezno moč.

Tudi § 6 biv. občinskega reda za Kranjsko ne daje podlage za domovinstvo ali pristojnost pravnih oseb. To določilo navaja izključno, kdo je občan, in priznava za take ali a) domačince, to so osebe, ki imajo v občini domovinsko pravico, ali b) občinske družnike, ki omenjene pravice nimajo, ki pa imajo v občini hišo ali zemljo, ali ki plačujejo direktni davek od izvestnega obrta, ali ki stanujejo v občini in plačujejo obenem davek od kakega dohodka. Iz njega pa nikakor ne izhaja, da bi se z njim kakorkoli urejevala domovinska pravica navedenih oseb, ali da bi se občinski družniki hoteli glede domovinstva izenačiti z domačinci. Povsem jasno izhaja to iz naslednjega § 7, ki izrecno določa, da urejujeta domovinstvo že cit. zakona iz l. 1865 in l. 1896.

V dokaz, da je članica občine N., se sklicuje tožeča stranka na § 6 b) občinskega reda za Kranjsko, ker plačuje v občini davek. Po gornjem pa je ta okolnost že pri fizičnih osebah za pridobitev domovinstva povsem nemerodajna, pri pravnih osebah pa še tembolj, ker ne morejo in niso nikdar mogle steči take pravice. Odločba sreskega načelstva je zato v zakonu utemeljena in je bilo tožbo zavrniti.

Zadržanje izvršitve odborovega sklepa, ki je potreben odobritve. Učinek rokov iz § 125 zakona o občinah.

Občinski odbor občine Č. je v odborovi seji dne 18. julija 1937 sklenil, da se po vseh občinskih cestah in potih prepove zadržanje voz. Kdor bi ne upošteval te prepovedi, se kaznuje prvič z denarno kaznijo 25 din, v slučaju neizterljivosti pa z 12 urnim zaporom, pri ponovni

kršitvi prepovedi pa z denarno kaznijo 50 din, v slučaju neizterljivosti pa s 24 urnim zaporom. Vsi vozniki morajo voziti po sredini ceste. Kršitev se kaznuje kakor zgoraj. Denar iz teh kazni se steka v ubožni sklad občine. Pri klancih ob občinskih cestah se napravijo tablice z navedbo označenih prepovedi in zapovedi.

Prepis sejnega zapisnika te seje je prejelo sresko načelstvo dne 25. julija 1957, nakar je dne 5. avgusta 1957 izdalo odločbo, s katero po § 125 zakona o občinah zadržuje od izvršitve zgoraj navedeni sklep občine s pozivom, da občina Č. postopa v tej stvari po § 82 zakona o občinah. V stvarnem pogledu pa sklep, ki se zadržuje, nasprotuje čl. 3 in 22 uredbe o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih. — Občina Č. je proti tej odločbi, ki jo je prejela 9. avgusta 1957, vložila dne 12. avgusta 1957 pritožbo, katero je občinski odbor te občine v seji dne 18. avgusta 1957 naknadno odobril. V pritožbi vztraja občina pri zadržanem sklepu, češ da s tem štiti svoje ceste pred škodo, ki jo zlasti povzročajo neobčani.

Kraljevska banska uprava, ki je pritožbo s spisi prejela dne 12. septembra 1957, je z rešitvijo z dne 17. septembra 1957 odklonila razveljavitev izpodbijane odločbe in je po § 125 zak. o občinah odstopila spise in pritožbo upravnemu sodišču v rešitev. Spise je upravno sodišče prejelo 18. septembra 1957, nakar je z dopisom z dne 20. septembra 1957 po sreskem načelstvu izvršilo še potrebne poizvedbe o sklepanju občinskega odbora v pogledu vložitve pritožbe. Spis s pritožbo je bil sodišču ponovno predložen 26. oktobra 1957. — Občina Č. je z vlogo z dne 18. septembra na upravno sodišče še predlagala, naj se ugotovi, da se sresko načelstvo odnosno kr. banska uprava ni držala predpisanega 8 dnevnega roka, zaradi česar je postal sklep občinskega odbora pravnomočen.

Upravno sodišče je z odločbo z dne 29. okt. 1957 R 47/57 pritožbi občine ugodilo in odločbo banske uprave razveljavilo. V svojih razlogih navaja:

Po § 125 zakona o občinah zadrži nadzorno oblastvo v roku 8 dni po prejemu zapisnika izvršitev sklepa občinskega odbora, ki je nasproten veljavnim zakonom in zakonitim odredbam oblastev, ali s katerim se prekorajčuje delokrog občine. Ako zahteva nadzorno oblastvo od občine kak spis, brez katerega ne bi moglo izdati odloka, je občinska uprava dolžna, da ga takoj predloži. V tem primeru pričinja zgoraj navedeni rok teči od dneva, ko je nadzorno oblastvo zahtevani spis prejelo. Iz navedenega zakonskega besedila jasno izvira, da po preteku 8 dnevnega roka po prejemu zapisnika odnosno spisov poteče zakoniti rok in z njim možnost nadzornega oblastva, da zadrži od izvršitve sklep po § 125 zakona o občinah.

V našem primeru je iz zgoraj navedenega dejanskega stanja razvidno, da sresko načelstvo ni v roku 8 dni po prejemu zapisnika zadržalo izvršitve sklepa, ki je predmet tega postopka. Po zgoraj navedenem bi tedaj ta sklep postal pravnomočen, če bi bilo uporabiti postopek po § 125 zakona o občinah. Po § 125 zakona o občinah pa se zadrže le sklepi, ki jih more občina uveljaviti samostojno, to je brez pozitivnega sodelovanja (n. pr. odobrenja sklepov) nadzornih oblastev. Saj za postopanje po § 125 zakona o občinah ni nobene potrebe, če brez odobritve ali drugega sodelovanja po nadzornem oblastvu ne morejo postati pravnomočne in s tem obče obvezne.

V našem primeru pa gre za sklep oziroma uredbo občinskega odbora, ki pravno učinkuje šele z odobritvijo bana v smislu § 82 zakona o občinah. V takem primeru ne postane sklep občinskega odbora pravnomočen, četudi poteče 8 dnevni rok iz § 125 zakona o občinah. V takem primeru postopa nadzorno oblastvo po predpisih §§ 82, 84, toč. 1 in 126 zakona o občinah, odloča pa v stvari ne, temveč mora predložiti sklepe, ki potrebujejo banove odobritve, le temu, seveda lahko s svojimi pripombami in mnenjem.

Ker v našem primeru nadzorno oblastvo ni tako postopalo, se je izpodbijana odločba razveljavila zaradi nezakonitosti.

Uprašanja in odgovori

51. Odobritev odborovih sklepov o nakupu nepremičnin.

Občina namerava kupiti od tukajšnjega posestnika del njegovega travnika za šolsko igrišče. Kupnino smo vnesli v občinski proračun in banska uprava jo je z njim odobrila. — Prosimo pojasnila, ali mora občina tudi ta sklep predložiti v odobritev po § 81 zakona o občinah. — O. T.

Odgovor: Drugi odstavek § 81 zakona o občinah določa, da je potrebna odobritev ministra financ sporazumno z ministrom za notranje zadeve po povoljni izjavi bana za sklepe občinskega odbora:

- a) o zadolžitvi občine (in za prevzem jamstva),
- b) o odsvojitvi nepremične imovine,
- c) s katerimi se vežejo občinske finance preko dobe, katero traja mandat občinskega odbora.

V zakonu ni rečeno, da se morajo predložiti v višjo odobritev tudi sklepi o nakupu nepremičnin. Toda pri vsakem nakupu nepremičnin mora občinski odbor sklepati vedno tudi o načinu kritja kupnine; če se bo kupnina krila z najetjem posojila, se rabi odobritev za najetje posojila po § 81 z. o., če se bo kupnina krila s prihranki v proračunu, se rabi odobritev za naknadni kredit po § 100 z. o., če pa se bo kupnina krila z večletnim odplačevanjem iz občinskega proračuna, pa se zopet rabi odobritev po § 81 z. o., ker se s takim sklepom vežejo občinske finance običajno preko dobe, katero traja mandat občinskega odbora. — Iz gornjega vprašanja je razvidno, da v vašem primeru ne gre ne za posojilo, ki bi obremenilo finance preko dobe mandata, ne za naknadni kredit. Občina ima za kritje kupnine že na razpolago znesek, ki je odobren v tekočem proračunu. V tem primeru občina ne rabi za nakup nepremičnine še posebnega višjega odobrenja.

Umestno pa je, da občine predlože v odobritev kupno pogodbo tudi za sklepe, ki ne rabijo višje odobritve, to pa zaradi tega, ker zahteva zemljiškopravni oddelek pri okrajnih sodiščih kupno pogodbo, ki jo je odobrila nadzorna oblast. Če se banska uprava iz predložene kupne pogodbe prepriča, da sklep občinskega odbora za nakup nepremičnin ne rabi višje odobritve, potem vzame tako kupno pogodbo samo na znanje, v nasprotnem primeru pa zahteva, da se izvede celotni postopek, ki je predpisan za odobritev po § 81 z. o. z okrožnico kralj. banske uprave II No 6572/1 z dne 10. III. 1934 (posojila) in II No 20104/1 z dne 29. 8. 1934 (odsvojitve).

Vaša občina bo predložila banski upravi samo kupno pogodbo, da jo bo vzela na znanje in to na kupni pogodbi zabeležila, sklep občinskega odbora o nakupu zemljišča pa ne rabi odobritve po § 81 z. o., ker z njim občinske finance niso vezane preko poslovne dobe sedanjega občinskega odbora.

52. Razrešitev občinskih funkcionarjev zaradi nečastnih dejanj.

Neki odbornik v naši občini je bil pred nekaj meseci zaradi tatvine sodno kaznovan. Ker odboru ni prijetno, da ima takega človeka v svoji sredi, čeprav je bila tatvina manjša in kazen samo denarna, smo prijavili stvar okrajnemu načelnstvu s predlogom, da dotičnega odbornika odstavi. Preteklo je že dalj časa, pa ni nobene rešitve. — Kaj naj ukrenemo? — A. Š.

Odgovor: Prijavljenega odbornika banska uprava — sreski načelnik te pravice sploh nima — ne bo mogla razrešiti. Tatvina, tudi če je bila manjša, je sicer nečastno, sodno kaznivo dejanje. Toda § 52 finančnega zakona za leto 1936/37, po katerem so se morali obč. odborniki zaradi takih dejanj razrešiti svoje funkcije, je bil z letošnjim finančnim zakonom razveljavljen, stopil pa je nazaj v polno veljavo § 129 zakona o občinah, po katerem (odst. 1 cit. §) se razreši odbornik, ki nima pogojev za odbor-

niško funkcijo. Ti pogoji so naštetih v §§ 27—29 z. o. Za vaš primer prihaja v poštev event. pomanjkanje pasivne volivne pravice, ki jo po § 4 zakona o volivnih imenikih izgubi tisti, ki je obsojen na robijo ali zapor, daljši od enega leta, ali kdor je bil izrečno obsojen na izgubo častnih pravic. Ker je bil vaš odbornik obsojen samo na denarno kazen, ni izgubil pasivne volilne pravice in torej tudi ne odborniške sposobnosti. Razrešiti ga ni mogoče. — Vplivajte nanj, da sam položi svoj mandat.

53. Pridobitev domovinstva na podlagi 10 letnega bivanja.

Na teritoriju tukajšnje občine živi že nad 10 let revna družina razen družinskega očeta, katera družina je pristojna v občino B. Ker pa je vsa družina obubožala, prosí našo občino za podporo. Občinska uprava ni na jasnem, ali se šteje desetletno bivanje v smislu § 17 zakona o občinah od dneva, ko je stopil zakon o občinah v veljavo, v naprej ali za nazaj. — Pripomni se, da je odšel oče navedene družine leta 1905 v Ameriko in še sedaj tam živi. — Obč. R.

Odgovor: Domovinstvo žene in otrok se ravna po § 16 zakona o občinah po domovinstvu moža oziroma očeta. Če je družinski oče odsoten iz vaše občine, si njegova žena in otroci zaradi tega še ne morejo samostojno pridobiti članstva v vaši občini, čeprav že več kot 10 let v njej bivajo. Vsa družina je pristojna še vedno v občino B.

Glede podelitve podpore veljajo predpisi § 22 zakona o občinah. Po odredbi drugega odstavka tega člena ne morete odreči obubožani družini, ki je pristojna v občino B., najpotrebnejše pomoči; morate pa o tem takoj obvestiti pristojno občino. Izdano podporo zamorete izterjati od pristojne občine po upravni poti.

Glede 10 letnega bivanja v občini za pridobitev članstva po § 17 zakona o občinah se opozarjate na določilo § 142 cit. zakona, po katerem se šteje v rok, omenjen v § 17, tudi doba pred dnem, ko je dobil zakon o občinah obvezno moč.

54. Domovinstvo; pribava dokaznih listin.

Ali je občina dolžna pribavljati uradne listine (krstni list, poročni list itd.) na zahtevo tiste občine, pri kateri je predlagala, da se gotova oseba vpiše v seznam občinskih članov?

Odgovor: Občina, kjer se predlaga vpis kake osebe v seznam občinskih članov na osnovi desetletnega bivanja, je sicer u r a d o m a sama dolžna ugotoviti, ali obstojijo pogoji za to ali ne. Če pa je pri tem uradnem ugotavljanju treba predložiti kake listine, jih je prejšnja domovinska občina dolžna pribaviti v smislu § 14 občnega upravnega postopnika, ki velja po § 1 tega zakona tudi za občine. Drugih predpisov o tem ni. To je ceneje tudi za osebo, za katero gre, ker ji na ta način ni treba plačevati kolkov za listine, ki služijo uradni uporabi.

55. Izgon iz občine.

V našem kraju biva tuja ženska, ki živi nemoralno; ima že dvoje nezakonskih otrok z različnima očetoma, sedaj ima pa zopet še druge moške, med njimi celo svojega gospodarja. Sresko načelstvo se pa za to ne zmeni. — Kaj naj ukrenemo?

Odgovor: Odgonstvo je urejeno v zak. od 28. julija 1871. Prejšnji občinski redi so dovoljevali občini, da je nadležne tujce, nemoralne osebe itd. izganjala sama. Žal ni v novem občinskem zakonu slične določbe; z naredbo bana od 15. aprila 1952 je določeno (§ 1), da smejo izdajati izgonske in odgonske odločbe le sreska načelstva in policijska oblastva. Po zakonu iz l. 1871 se smejo izgnati: 1) potepuhi, delomrzneži, ki izrabljajo javno milodarnost;

2) dvomljivi tipi, ki ne morejo dokazati, da se pošteno preživljajo; 3) javne vlačuge, ki ne slede oblastvenemu pozivu, da odpotujejo; 4) izpuščeni kaznjenci; 5) inozemci, ki kršijo javni red in mir.

Občina sama torej ne more ničesar ukreniti. Predlagajte ponovno pri sreskem načelstvu kaznovanje nedostojne ženske in njenega nemoralnega gospodarja in izgon, oziroma odpravo tuje ženske iz občine. Zahtevajte od sreskega načelstva odločbo, zoper katero se pritožite na bansko upravo, če bi bila za občino neugodna. Pripominjamo pa, da sresko načelstvo ocenja samo, ali so pogoji in dokazi za odgon podani ali ne. Zberite vse dokaze v smeri spredaj povedanih točk in jih predložite sreskemu načelstvu. Ako bi sresko načelstvo ničesar ne ukrenilo, napravite nadzorstveno pritožbo na bansko upravo. — Glejte tudi pojasnilo v »Samoupravi« št. 1 t. l., stran 17.

56. Domovinstvo vojaških uslužbencev.

§ 16 zakona o občinah, odstavek drugi, se glasi: »Državni uslužbenci in javni samoupravni uslužbenci kakor tudi duhovniki so po zakonu člani občine, v kateri je njih stalni službeni sedež, razen če izjavijo v roku treh mesecev od dne odločbe o izpremembi službenega sedeža, da obdržijo staro članstvo.« — Ali spadajo pod citirani odstavek § 16 tudi oficirji, podoficirji, kaplari in redovi suhozemske in pomorske vojne sile, kakor tudi oficirji, podoficirji, kaplari in redovi žandarmerije kraljevine Jugoslavije? — (Občina S.)

Odgovor: Ministrstvo za notranje zadeve (upravno odelenje) v Beogradu je izdalo v tem pogledu pod III br. 17.818 z dne 16. jul. 1957 sledeče tolmačenje:

Državni uslužbenci v smislu zakona o občinah so tisti uslužbenci civilnega in vojaškega reda, katere smatrajo predpisi o službenih odnošajih za državne uslužbence. Po zakonu o uradnikih se smatrajo za take uslužbence osebe, katere so postavljene na mesta s pravico do penzije ali na mesta pripravnikov za tako službo. Od teh oseb je treba izločiti vse one uslužbence, o katerih govori § 165 zakona o uradnikih. Zaradi tega so vse vojaške osebe, katere so po predpisih, ki veljajo za vojaške uslužbence, postavljene na mesta, katera dajo pravico do penzije, smatrati za državne uslužbence in se morajo za nje uporabljati določila § 122 zakona o mestnih občinah, odnosno § 16 zakona o občinah.

Zaradi tega pridobijo vsi oficirji, podoficirji itd. redovne vojske, mornarice in žandarmerije, ki so postavljeni na stalna in pripravniška mesta s pravico do penzije, članstvo one občine, kjer je njih službeni sedež. Ne pridobijo pa članstva redovi, kaplari in podoficirji, ki služijo svoj kaderski rok ali so poklicani na vojaške vežbe.

Iz Županske zveze

Kongres Zveze mest.

Dne 19. junija t. l. je imela »Zveza mest« (Savez gradova) svoj redni letni občini zbor, to pot v Ljubljani. V Zvezi mest so organizirane mestne občine cele države, ki jih je 75. Zborovanja se je udeležilo 46 delegatov mest, počastili pa so ga tudi zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II. podpolkovnik Gjorgje Radojkovič, ban dr. Marko Natlačen, ki je zastopal tudi predsednika vlade dr. Stojadinoviča, zastopnik divizionarja general Dušan Dodić, zastopnik knezoškofa dr. Klinar, zastopnik finančnega ministra Šatler in zastopnik gradbenega ministra Dušan Milosavljević. Na zborovanje je bila vabljena tudi Županska zveza v Ljubljani, ki se ga je udeležila po načelniku Nandetu Novaku in tajniku Lesarju.

Da bodo tudi naši čitatelji informirani o ciljih te, Županski zvezi so-

rodne organizacije, prinašamo v izvlečku resolucije, ki so bile na omejenem zborovanju sprejete.

Uvodoma ugotavlja resolucija, da je bil doslej izpolnjen le majhen del zvezinih zahtev. Najmanj uspeha je imela zveza na področju mestnih financ. V financiranju mest obstoje še vedno velike razlike zakonske in stvarne prirode, ki preprečujejo svoboden polet in napredek mest. Nujno potrebno je zato, da se financiranje mestnih občin uredi z enotnim zakonom za celo državo, s katerim bi se mestom omogočilo svobodno uvajanje mestnih davščin in njih diferenciranje z ozirom na posebne potrebe in prilike poedinega mesta, obenem pa naj bi se določile točne meje med državnimi, nanovinskimi in občinskimi dohodki s čim manj medsebojne zavisti. — Mesta morajo še vedno trošiti velike vsote za posle državne uprave, ki rastejo iz dneva v dan, za vzdrževanje državnih policijskih in drugih oblastev, državnih prosvetnih in socialnih ustanov ter za vzdrževanje zgradb za državne ustanove in oblastva. Ti stroški rastejo, mesto da bi se zniževali. — Čimprej naj se donese zakon o izpremembi in dopolnitvi zakona o mestnih občinah, in to po predlogu zveze z dne 18. junija 1957. — Ugotavlja se, da je obrestna mera za posojila pri Državni hipotekarni banki za samoupravna telesa večja nego za privatnike, čeprav najemajo mesta posojila izključno za javne interese in nudijo banki večjo sigurnost za redno odplačevanje. Obrestna mera bi morala biti za samoupravna telesa najmanj za 1% nižja nego za privatne osebe. — Čimprej naj se donese zakon o samoupravnih hranilnicah, ki naj uživajo iste pravice in ugodnosti kakor državni denarni zavodi. — Uredba o pospeševanju turizma je v marsičem potrebna dopolnitve, ki naj bo v skladu s predlogom konference z dne 5. decembra 1957. V čim hitrejšem tempu naj se izvrši program, načrtan z uredbo o izgraditvi cest. — Ukine naj se § 77 zakona o pošti, telegrafu in telefonu, po katerem je občina dolžna, da povrne škodo, nastalo na njenem področju pri brzojavnih in telefonskih linijah. — Mestnim uslužbencem, ki vršijo zelo velik del poslov državne uprave, naj se prizna pravica do ugodnosti pri državnih železnicah v isti meri, v kateri jih uživajo državni in banovinski uslužbenci. — Večja mesta naj ustanovijo posebne kontrolne delovne edinice po vzgledu inozemskih mest, v katerih je pokazala kontrola velike uspehe. — Mestom, ki so proglašena za turistične kraje, priporoča zveza, da posvetijo večjo pažnjo vprašanju tujskega prometa, posebno pa najstrožjemu nadzoru nad poslovanjem pogostinskih obrti. — Mesta, ki pobirajo davek na tujski promet (takse na prenočevanje tujcev), se naprošajo, da oprostijo teh taks mestne uslužbenec, kadar potujejo ti službene.

K besedi se je oglasil tudi načelnik Županske zveze Nando Novak, ki je zborovanje v imenu Županske zveze in vseh podeželskih občin toplo pozdravil in izrekel željo, da delujeta obe organizaciji, ki imata končno prav iste cilje, skupno v vseh stvareh, v katerih zahteva interes vseh občin tako skupno delovanje. Naprosil je Zvezo mest, da si nekatere zahteve Županske zveze usvoji in jih kot lastne zahteve iznese na merodajnih mestih, ali pa vsaj podpira. Te zahteve so naslednje:

Pristopiti se mora k razbremenitvi občine v poslih prenesenega delokroga in izdatkih za te posle. Semkaj spadajo na primer vzdrževalni stroški za sreska načelstva, katastrske uprave in meroizkusne urade. — Finančna oblast občin, ki jo § 95 zakona o občinah omejuje na doklado, trošarine in takse, naj se razširi še na druge vire iz neposrednih in posrednih davkov ter občini omogoči bolj smotno porazdelitev bremen na prebivalstvo. — Osnutek uredbe o samoupravnih hranilnicah naj se spremeni v tej smeri, da se vrne hranilnicam ves pupilni denar, dalje da se jim ne vzame možnost dovoljevanja dolgoročnih komunalnih posojil, in pa da se ustanavljanje teh hranilnic ne omeji na občine, ki se teritorialno stikajo. — Država, ki si je prisvojila pravico, odrediti šolsko obveznost, vzgojo in izobrazbo, naj prevzame tudi sorazmeren del financiranja šolskih ustanov. — Izda naj se nov invalidski zakon, s katerim naj se razbremenijo občine, ki morajo sedaj v mnogih primerih vzdrževati tudi vojne invalide in njihove svojce. — Županom naj se kot vršilec državnih poslov dovoli ugodnost polovične voznine po železnicah na ozemlju banovine.

Govor načelnika Novaka so navzoči zastopniki mest sprejeli z velikim odobravanjem. Predsednik zveze, zagrebški župan dr. Peičić, ki je bil zborovanje vodil, je obljubil, da se bo zveza zavzela za zahteve Županske zveze, ki se skoro v vseh točkah skladajo z zahtevami Zveze mest. Te zahteve so bile predložene tudi pismeno. — Zborovanje je zaključilo predavanje člana ljubljanskega mestnega sveta dr. Steleta o kulturnem razvoju Ljubljane.

Občinski uslužbenec

GLASILO ZVEZE POKRAJINSKIH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

J. V.

Osnutek poslovnega reda in stališče občinskih delovodij.

Ker so občine pred nedavnim prejele poseben vzoren osnutek za poslovni red svojih odborov, je neizogibno, da k temu osnutku zavzamemo tudi občinski delovodje svoje stališče in ga javno iznesemo. Dolgoletni tajniki v naših občinah (mislim seveda absolutno kvalificirane) imamo gotovo najpodrobnejši praktični pregled poslovanja svojih občin in je včasih res škoda, da se k sestavi raznih vzornih osnutkov ne povabijo sposobni župani, oziroma dobri občinski delovodje. Na ta način bi odpadla marsikatera nevolja. Žal pa je v jugoslovanski zakonodaji in uredbodaji bilo že večkrat tako, da najbolj zainteresirani faktorji niso sodelovali pri izišlih zakonih, uredbah in naredbah, zaradi česar slede kasnejše številne dopolnitve ali celo izpremembe.

Predlagani vzorni osnutek »poslovnega reda« občinskih odborov je gotovo izredno dober, vendar je v njem nekaj točk, na katere moram zaradi zahteve tovarišev svojega poklica in po mojem lastnem izkustvu javno opozoriti. Pred nekaj leti je pisec teh vrstic sam sestavil »poslovni red« občinskega odbora, ki se prav malo razlikuje od poslovnega reda avtonomnih mestnih občin oziroma predlaganega vzornega osnutka. Prilagodjen pa je bil razmeram podeželske občine.

K posameznim členom »poslovnega reda« izražamo delovodje sledeče mnenje:

K členu 20. naj se k besedi »uprava« dostavi besedilo: »Uprava sme v poedinih primerih v svoji seji pooblastiti župana za sestavo dnevnega reda seje občinskega odbora«.

V členu 46. naj se črta besedilo: »Zapisnik lahko narekuje predsednik k vsaki točki dnevnega reda. Pred prehodom na naslednjo točko dnevnega reda se zapisnik prečita. Predsednik lahko odredi, da prečita zapisnik eden izmed občinskih odbornikov in ne zapisnikar«. — Absolutno nemogoče je, da bi predsednik narekoval besedilo zapisnika; kajti poznam delo občin v praksi že polnih 20 let. Občinski uradniki trdimo, da se bo vsaka seja zavlekla na 8 dni ali pa še dlje, ako bo predsednik narekoval zapisnik. Celo sedaj, ko se vsak zapisnikar potrudi, da čim bolj točno piše potek razprave in glasovanje in hiti pisati, da lije znoj v potokih, trajajo najkrajše seje 5—5 ur. Ako pa bo predsednik narekoval zapisnik in se bo iskalo šele besedilo, začelo se bo vnovič pregovarjanje med odborniki in seje se bodo vlekly lahko nepretrgoma več dni. Predlog, da narekuje zapisnik predsednik sam, je naravnost žaljiv za občinske uradnike. S tem predlogom vzornega osnutka se daje občinskim delovodjem nezaupnica, kakršne nikdar niso zaslužili. Občinski delovodje nikdar niso sami po lastni iniciativi falzificirali besedila zapisnika.

Praktično težko izvedljivo je tudi čitanje zapisnika po vsaki dokončani točki dnevnega reda; kajti seje se bodo zavlekly v nedogled in predlog za čitanje vsake točke vnovič dokazuje golo nezaupanje zapisnikarju. Pri

takem naziranju je potem bolje, da piše zapisnik župan sam ali pa kak odbornik in bo hitreje gotov s pisanjem nego z narekovanjem. Danes je med občinskimi delovodji že precej velikih maturantov in juristov, ki gotovo niso zaslužili tako očitno nezaupnico. Tudi predlog, da predsednik odredi čitanje zapisnika po odborniku, ponovno očitno poudarja nezaupnico zapisnikarju. Občinski delovodje smo poštene uradniki in nočemo veljati manj kakor naši predstojniki. Res je, da mora zapisnik biti najskrbneje sestavljen in točen; toda kdo je bolj neprizadet in zato bolj objektiven kot vprav zapisnikar?

K členu 50. predlagamo občinski delovodje, da se dostavi sledeče: »Odbornika, ki ne varuje tajnosti razprave tajne seje, mora župan v prihodnji seji javno ukoriti«. Tudi ta predlog je povsem umesten, saj nam je občinskim delovodjem iz prakse znano, da nekateri odborniki nekaj minut po tajni seji prizadetemu povedo vse podrobnosti. Jaz sam sem moral večkrat pričati pri sodišču zaradi takih primerov.

V členu 52. naj se črtajo v zadnjem odstavku besede: »razen finančnega« in stavek: »finančni odsek se voli vsako leto posebej«. Iz praktičnega pogleda nam je znano, da ima vprav finančni odsek največ posla. Člani finančnega odseka morajo do vseh podrobnosti poznati finančne posle občin in ako se bo finančni odsek vsako leto menjal, to ne bo koristilo občinskemu gospodarstvu; kajti preden finančni odsek upozna svoje posle, traja običajno dolge mesece in v tem času naj že poteče njegova funkcijska doba? Poslovna doba občinskega odbora je itak prekratka in naše občine trpe veliko škodo, ker se župan in odborniki menjajo pogosto, še preden so izvršili nameravana dela.

K členu 64. naj se dostavi: »Z občinskimi uslužbenci odsek ne sme razpolagati«. V mnogih občinah si namreč vsak posamezni odbornik lasti velike pravice nad občinskimi uslužbenci in je zato treba jasnega poudarka, da je šef uslužbenecv edinole župan.

V odstavku »Občinska uprava« je — najbrž pomotno — izostalo precej važno pojasnilo, namreč da se ima o sejah občinske uprave voditi poseben zapisnik na enak način, kot je opisano v členih 42.—50. »poslovnega reda«. Morda bi se dalo temu odpomoči na ta način, da bi občine vstavile za členom 69. še en člen, in sicer sledeče besedilo: »Določila členov 6.—19., 22.—38., 42.—49. tega »poslovnega reda« se smiselno uporabljajo tudi za seje občinske uprave«. V osnutku »poslovnega reda« je namreč podrobno opisano poslovanje odsekov, medtem ko je občinska uprava mnogo važnejši organ, naravnost predviden z zakonom in zato nujno potreben, da se njegovo delo pri sejah točno začrta.

Tovariše občinske delovodje vabimo, da upoštevajo tu opisane dopolnitve pri sestavi »poslovnega reda« za svojo občino. Tudi naj z ozirom na vsesplošno izraženo zahtevo naših tovarišev uporabljajo v osnutku pred besedo »občinski uslužbenci« še besedo »uradniki«; kajti dolžni smo za svoj ugled počasi izposlovati vsepovsod naslov, ki nam glede na naše najtežje delo v resnici pripada.

Mnogi tovariši zahtevajo, da občinski tajniki pri podpisovanju splošno uporabljamo naziv, ki ga je dal sam zakon, to je »delovodja«, češ da nam je bil ta naziv neupravičeno iz neznanih razlogov odvzet.¹ Javno pišem o tej želji, prepuščajoč tovarišem v tem pogledu njihovim ambicijam primerno — popolnoma proste roke.

Končno izražam naziranje, da je predlagani osnutek v vseh drugih točkah izboren in bo po uveljavljanju poslovnega reda v naših odborih odstranjena ona vrzel, ki je dostikrat dala povod za spore med odborniki.

¹ Naziv »tajnik« je določen v uredbi o občinskih uslužbencih, sklenjeni od banskega sveta dravske banovine dne 22. februarja 1956 na podlagi pooblastila iz § 85. zakona o občinah, in je obvezen. Slovensko besedilo zakona o občinah, ki uporablja naziv »delovodja«, itak ni avtentično. Naziv »tajnik« pa je po našem mnenju tudi lepší, pri nas splošno uveden in poznan ter za malo občino najbolj primeren, ker še najtočneje označuje funkcijo tega občinskega uradnika (prip. uredništva).